

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

SVET

PRIPOROČILO SVETA

z dne 22. maja 2018

o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja

(2018/C 195/01)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti členov 165 in 166 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija temelji na skupnih vrednotah in splošnih načelih spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, kot je določeno v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu s členom 3 Pogodbe o Evropski uniji je cilj Unije spodbujanje in spodbujanje njenih vrednot.
- (2) Te vrednote so Unijo spodbudile, da je uspešno združila države, skupnosti in narode v edinstven politični projekt, ki je omogočil najdaljše obdobje miru v evropski zgodovini ter posledično spodbudil družbeno stabilnost in gospodarsko blaginjo. Sprejetje vrednot, določenih v Pogodbi, s strani držav članic ustvarja skupno izhodišče, ki tvori posebno značilnost evropskega načina življenja in identitete ter Uniji zagotavlja mesto na svetovnem prizorišču.
- (3) Unija in njene države članice se soočajo z vrsto izzivov, vključno s populizmom, ksenofobijo, razdiralnim nacionalizmom, diskriminacijo, širjenjem lažnih novic in napačnih informacij ter radikalizacijo, ki vodi v nasilni ekstremizem. Ti pojavi bi lahko resno ogrozili temelje naših demokracij, omajali zaupanje v vladavino prava in demokratične institucije ter zmanjšali občutek skupne pripadnosti evropski družbi.
- (4) Pomanjkanje ozaveščenosti o okoliščinah nastanka Unije, razlogih za njeno ustanovitev in njenem osnovnem delovanju spodbuja širjenje napačnih informacij in preprečuje oblikovanje utemeljenega mnenja o njenih ukrepih. Seznanjenost z raznolikostjo Unije in njenih držav članic je temelj medsebojnega spoštovanja, razumevanja in sodelovanja tako znotraj držav članic kot med njimi.
- (5) Izobraževanje v vseh oblikah in na vseh ravneh ter od najzgodnejših let ima osrednjo vlogo pri spodbujanju skupnih vrednot. Pomaga zagotavljati socialno vključenost, tako da vsakemu otroku zagotavlja enake možnosti in priložnosti za uspeh. Zagotavlja jim priložnosti, da postanejo aktivni in kritično ozaveščeni državljani, ter povečuje razumevanje evropske identitete.
- (6) Na srečanju v okviru agende voditeljev novembra 2017 v Göteborgu so evropski voditelji razpravljali o pomenu izobraževanja in kulture za prihodnost Evrope. Komisija je kot prispevek k razpravi v sporočilu „Krepitev evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture“⁽¹⁾ predstavila svojo vizijo evropskega izobraževalnega prostora in predlagala številne pobude. Sporočilo navaja, da „krepitev evropske identitete ostaja bistvenega pomena, ki jo na najboljši način lahko dosežemo s pomočjo izobraževanja in kulture“.

⁽¹⁾ COM(2017) 673 final.

- (7) Evropski svet je po srečanju voditeljev v Göteborgu v svojih sklepih z dne 14. decembra 2017 poudaril, da imata izobraževanje in kultura ključno vlogo pri oblikovanju vključujoče in kohezivne družbe ter pri ohranjanju naše konkurenčnosti⁽¹⁾.
- (8) Eden od ciljev okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ET 2020⁽²⁾, in sicer spodbujanje pravičnosti, socialne kohezije in aktivnega državljanstva, je bil določen na podlagi prepričanja, da bi morale izobraževanje spodbujati medkulturne kompetence, demokratične vrednote in spoštovanje temeljnih pravic, preprečevati vse vrste diskriminacije in rasizma ter se boriti proti njim, pa tudi usposabljati otroke, mlade in odrasle za pozitivne odnose z vrstniki iz različnih okolij.
- (9) V pariški deklaraciji, ki so jo 17. marca 2015 sprejeli evropski ministri za izobraževanje, so se države članice zavezale k spodbujanju skupnih vrednot, izboljšanju kritičnega mišljenja in medijske pismenosti, vključujočemu izobraževanju in medkulturnemu dialogu. Odgovori, prejeti v okviru vseevropskega javnega posvetovanja⁽³⁾, jasno kažejo, da bi bilo treba spodbujati vključujoče izobraževanje. Samo 16 % anketirancev je izrazilo mnenje, da izobraževanje ta cilj že dosega; 95 % jih je menilo, da bi morale izobraževanje mladim pomagati pri razumevanju skupnih vrednot, 98 % pa, da bi morala Unija državam članicam pomagati pri izvajanju te naloge.
- (10) Raziskava o državljski vzgoji v šolah v Evropi, ki jo je leta 2017 izvedla mreža Eurydice, kaže, da je državljska vzgoja trenutno v središču pozornosti v številnih evropskih državah. Vendar skoraj pol držav še vedno nima razvitih politik o vključevanju državljske vzgoje v začetno izobraževanje učiteljev. Zato bi bilo treba učitelje podpirati in z ukrepi okrepiti njihovo vlogo pri vzpostavljanju kulture in okolja za odprto učenje ter pri soočanju z raznolikimi učnimi skupinami, da bi poučevali državljske kompetence, prenašali evropsko skupno dediščino, promovirali skupne vrednote ter bili učencem za zgled.
- (11) Radikalizacija, ki vodi v nasilni ekstremizem, je še vedno pereč problem v več državah članicah. Spodbujanje skupnih vrednot kot podlage za socialno kohezijo in integracijo, tudi z izobraževalnimi politikami, je sestavni del rešitve. Da bi podprla prizadevanja držav članic, je Evropska komisija julija 2017 ustanovila strokovno skupino na visoki ravni za vprašanja radikalizacije⁽⁴⁾, ki naj bi opredelila podporne ukrepe, tudi na področju izobraževanja.
- (12) Najnovejši rezultati raziskave PISA in pregleda izobraževanja in usposabljanja za leto 2017 poudarjajo povezavo med neenakostjo v izobraževanju in socialno-ekonomskimi razmerami učencev. Podatki, zbrani v okviru raziskave PISA, kažejo, da pri učencih iz revnejših gospodinjstev obstaja trikrat večja možnost za doseganje slabših rezultatov kot pri njihovih premožnejših vrstnikih, prav tako pa je pri učencih iz migrantskih družin možnost doseganja podpopovprečnih rezultatov dvakrat večja kot pri drugih učencih. Za preprečevanje marginalizacije mladih so ključnega pomena vključujoči in pravični izobraževalni sistemi, ki spodbujajo kohezivne družbe, polagajo temelje aktivnega državljanstva in povečujejo zaposljivost.
- (13) V mednarodni študiji o družbeni in državljski vzgoji, ki jo je leta 2016 opravilo Mednarodno združenje za ocenjevanje uspešnosti izobraževanja (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*), je navedeno, da je soobstoj nacionalne in evropske identitete lahko pozitiven ter da si ti identiteti ne nasprotujeta. Študija tudi kaže, da so študenti z boljšim državljskim znanjem tudi bolj strpni.
- (14) Raziskava Eurobarometer izpostavlja izjemno slabo poznavanje Unije. V anketi iz leta 2014 je 44 % vprašanih ocenilo, da je njihovo razumevanje delovanja Unije omejeno, v raziskavi iz leta 2011 pa je večina izrazila prepričanje, da niso dobro obveščeni o Evropski uniji. Ista raziskava je razkrila, da tretjina ljudi ne pozna točnega števila držav članic Unije. Raziskava Eurobarometer iz leta 2017 kaže, da se 89 % mladih Evropejcev strinja, da bi morale nacionalne vlade okrepiti šolsko izobraževanje o pravicah in odgovornostih, ki jih imajo kot državljani Unije. Najnovejša raziskava Eurobarometer izpostavlja, da 35 % anketirancev meni, da so za prihodnost Evrope najkoristnejši primerljivi standardi izobraževanja.

⁽¹⁾ EUCO 19/1/17 REV 1

⁽²⁾ Skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) – Nove prednostne naloge za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (UL C 417, 15.12.2015, str. 25).

⁽³⁾ SWD(2018)13 final.

⁽⁴⁾ Sklep Komisije z dne 27. julija 2017 o ustanovitvi strokovne skupine Komisije na visoki ravni za vprašanja radikalizacije (UL C 252, 3.8.2017, str. 3).

- (15) Glede na zgoraj navedeno je ključno, da države članice okrepijo svoja prizadevanja za nadaljnje izvajanje vseh ciljev pariške deklaracije iz leta 2015. Zlasti je pomembno še naprej spodbujati skupne vrednote kot podlago za kohezijo in vključevanje, spodbujati vzpostavitev sodelovalnih učnih okolij na vseh ravneh izobraževanja, izboljšati usposabljanje učiteljev o državljanstvu in raznolikosti ter okrepiti medijsko pismenost in kritično mišljenje pri vseh učencih.
- (16) Zagotavljanje dejanskega enakega dostopa do kakovostnega vključujočega izobraževanja za vse učence, tudi tiste iz migrantskih družin ali socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij, tiste s posebnimi potrebami in z invalidnostmi – v skladu s Konvencijo o pravicah invalidov –, je nujno za vzpostavitev bolj kohezivnih družb. Pri tem bi lahko države članice izkoriščale obstoječe instrumente Unije, kot so evropski strukturni in investicijski skladi, programi Erasmus+, Ustvarjalna Evropa, Evropa za državljane in Obzorje 2020, program za pravice, enakost in državljanstvo ter evropska solidarnostna enota, pa tudi smernice in strokovno znanje Evropske agencije za vključujoče izobraževanje oseb s posebnimi potrebami.
- (17) Program Erasmus+ kaže, da so mobilnost in čezmejni stiki učinkovit način za izkušanje evropske identitete. Ključno je, da imajo vse kategorije učencev po vsej Evropi enake možnosti za izkoriščanje priložnosti, ki jih ponuja ta program, zlasti s šolskimi izmenjavami med državami članicami. Virtualna mobilnost, zlasti prek mreže eTwinning, je odlično orodje za zagotavljanje neposrednega stika med učenci in se bo v prihodnjih letih uporabljala še bolj množično ter skupaj s fizično mobilnostjo.
- (18) Pri uvajanju evropske razsežnosti poučevanja bi bilo treba stremeti k temu, da se učencem pomaga izkusiti evropsko identiteto v vsej njeni raznolikosti ter okrepiti pozitiven in vključujoč občutek pripadnosti Evropi, tako da bi ta dopolnil njihovo lokalno, regionalno in nacionalno identiteto in tradicije. Prav tako je evropska razsežnost poučevanja pomembna, ker spodbuja boljše razumevanje Unije in njenih držav članic.
- (19) To priporočilo v celoti spoštuje načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Vsebina tega priporočila ne posega v obstoječe nacionalne pobude na teh področjih, zlasti na področju državljske vzgoje –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice bi morale:

Spodbujanje skupnih vrednot

1. spodbujati širjenje skupnih vrednot iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji od najzgodnejših let ter na vseh ravneh in v vseh vrstah izobraževanja in usposabljanja v okviru vseživljenjskega učenja, da se okrepi socialna kohezija ter pozitiven in vključujoč občutek skupne pripadnosti tako na lokalni, regionalni in nacionalni ravni kot na ravni Unije;
2. še naprej izvajati zaveze iz pariške deklaracije, zlasti s:
  - (a) spodbujanjem aktivnega državljanstva in etične vzgoje ter odprtega okolja v razredih za krepitev strpnih in demokratičnih odnosov ter socialnih, državljskih in medkulturnih kompetenc;
  - (b) krepitev kritičnega mišljenja in medijske pismenosti, zlasti pri uporabi interneta in družbenih medijev, za dvig ozaveščenosti o tveganjih, povezanih z zanesljivostjo virov informacij, ter pomoč pri razvoju sposobnosti preudarnega presojanja;
  - (c) uporabo obstoječih ali po potrebi razvojem novih struktur, ki spodbujajo aktivno udeležbo učiteljev, staršev, učencev in širše skupnosti v šolah, ter
  - (d) podporo priložnostim za demokratično udejstvovanje mladih in njihovo aktivno, kritično ozaveščeno in odgovorno vključenost v skupnost;
3. učinkovito uporabljati obstoječa orodja za spodbujanje državljske vzgoje, kot je kompetenčni okvir Sveta Evrope za demokratično kulturo.

Nudjenje vključujočega izobraževanja

4. spodbujati vključujoče izobraževanje za vse učence, zlasti z:
  - (a) vključevanjem vseh učencev v kakovostno izobraževanje že od otroštva in skozi celo življenje;

- (b) zagotavljanjem potrebne podpore vsem učencem glede na njihove posebne potrebe, vključno z učenci iz socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij, tistimi iz migrantskih družin, tistimi s posebnimi potrebami ter najbolj nadarjenimi učenci;
  - (c) lažšanjem prehoda med različnimi potmi in ravnmi izobraževanja ter omogočanjem nujenja ustreznega izobraževalnega svetovanja in poklicnega usmerjanja;
5. učinkovito in na prostovoljni osnovi izkoriščati Evropsko agencijo za vključujoče izobraževanje oseb s posebnimi potrebami pri izvajanju in spremljanju uspešnih vključujočih pristopov v svojih izobraževalnih sistemih.

Spodbujanje evropske razsežnosti poučevanja

6. spodbujati evropsko razsežnost poučevanja s spodbujanjem:
- (a) razumevanja evropskega okvira ter skupne dediščine in vrednot, pa tudi zavedanja o enotnosti ter družbeni, kulturni in zgodovinski raznolikosti Unije in njenih držav članic;
  - (b) razumevanja okoliščin nastanka Unije, njenih vrednot in delovanja;
  - (c) sodelovanja učencev in učiteljev v mreži eTwinning, pri čezmejni mobilnosti in nadnacionalnih projektih, zlasti v šolah;
  - (d) projektov na lokalni ravni za večanje ozaveščenosti in izboljševanje razumevanja Evropske unije v učnih okoljih, zlasti z neposredno interakcijo z mladimi, na primer neobveznim letnim praznovanjem „dneva Evropske unije“ v šolah.

Podpora pedagoškemu osebju in poučevanju

7. omogočiti pedagoškemu osebju, da spodbuja skupne vrednote in nudi vključujoče izobraževanje, z:
- (a) ukrepi, ki pedagoškemu osebju pomagajo širiti skupne vrednote in spodbujati aktivno državljanstvo, obenem pa prenašati občutek pripadnosti in zadovoljevat različne potrebe učencev, ter
  - (b) spodbujanjem začetnega in nadaljnega izobraževanja, izmenjav in programov medsebojnega učenja ter dejavnosti medsebojnega svetovanja, pa tudi usmerjanja in mentorstva za pedagoško osebje.

Izvedbeni ukrepi

8. pregledati in po potrebi izboljšati obstoječe politike in prakse na področju izobraževanja, usposabljanja in neformalnega učenja, da bi se upoštevala ta priporočila;
9. opredeliti potrebe in okrepiti sodelovanje javnosti ter na podlagi obstoječih podatkov ali po potrebi z zbiranjem novih podatkov izboljšati z dokazi podprto oblikovanje politik o družbeni in državljski razsežnosti izobraževanja in usposabljanja;
10. v okvirih strateškega sodelovanja EU nadaljevati medsebojno učenje, medsebojno svetovanje in izmenjavo dobrih praks na področju izobraževanja in usposabljanja, mladine, športa in kulture ter tako promovirati skupne vrednote;
11. učinkovito izkoriščati instrumente financiranja EU, zlasti evropske strukturne in investicijske sklade, programe Erasmus+, Ustvarjalna Evropa, Evropa za državljane in Obzorje 2020 ter program za pravice, enakost in državljanstvo, da bi se izvedla ta priporočila.

IN POZDRAVLJA NAMERO KOMISIJE, DA:

12. podpre države članice pri izvajanju določb tega priporočila z orodji in instrumenti financiranja, ki so na voljo, kot je program Erasmus+, zlasti z učno mobilnostjo na vseh stopnjah izobraževanja in s poudarkom na šolah, nadnacionalnih projektih, mreži eTwinning in dejavnostih programa Jean Monnet;
13. podpira reforme nacionalnih in regionalnih politik ter izboljšavo praks z okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ET 2020 in katerim koli nadaljnjim okvirom;

14. po potrebi razvija in redno pregleduje praktična referenčna orodja in smernice za oblikovalce politik in strokovne delavce ter podpira raziskave in sodelovanje zainteresiranih strani, da bi se izpolnile potrebe po znanju;
15. ocenjuje in vrednoti ukrepe, sprejete na podlagi tega priporočila, zlasti z okvirom ET 2020, vključno s pregledom izobraževanja in usposabljanja.

V Bruslju, 22. maja 2018

Za Svet
Predsednik
K. VALČEV
